

**Μάθημα: Νέα Ελληνική Λογοτεχνία**  
**Τάξη: Α΄ Ημερήσιου ΓΕΛ**  
**Ενότητα: «Τα φύλα στη Λογοτεχνία»**

## **ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ**

**ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΙΑΣ (1893-1984)**

### **Σκλάβος στη Χαλκίδα (απόσπασμα)**

Μια χαρά είχε αράξει στην αγκαλιά της γυναικούλας του της Μαριδγίτσας.

Αυτηνής πούχαν μάγια τα κάλλη της και τον κράταγαν πλάι της, πούταν μέλι τα φιλιά της και τα λόγια της και τον είχαν μερέψει –σκεδόν μαγέψει– στην ποδιά της.

Το ξεφτέρι αυτόν –το δελφίνι της θάλασσας– που μύριζε αρμύρα το κορμί του και μυρουδιά караβίσα.

Που σκάλωνε σα γάτος στις σκαλιέρες και καπέλλωνε –με το πιλήκι του– τα πόμολα.

Αυτόν που σαν πουλί φλετούραε μες στις αρματωσές των μάρκων<sup>1</sup> κι απ' αψηλά ανάμπαιζε<sup>2</sup> τον κόσμο. Αυτόν, ναι, τον Γιάννη, τον είχε πάρει σκλάβο της αυτή. Η Μαριδγίτσα...

Σα μωρό παιδάκι κάθονταν σιμά της. Απ' το φουστάνι την κράταε.

Τον χάσανε οι σκούνες και τα κότερα. Τον χάσανε τα πόρτα<sup>3</sup>. Τον χάσανε κ' οι γιαβουκλούδες<sup>4</sup> στα λιμάνια.

Του κάκου αναρωτιόντανε οι φίλοι του. Το θάμα τους κάναν οι караβοκυραίοι, το σταυρό τους.

Πάει, χάθηκε απ' τον κόσμο. Έγιν' άφαντος.[...]

Αυτόνε –τέτοιον λέοντα– είχε κάμει αρνάκι η Μαριδγίτσα στην ποδιά της.

Με τα χάνια της τον μέρεψε. Με τα γλυκά της λόγια τον είχε γητεμένο. Στα γόνατά της τον εκοίμιζε.

Της Άρνης το νερό τον είχε ποτισμένο.

Ξέχασε κι αυτός τη θάλασσα πλάι της, σβήσαν μες στο μυαλό του οι ζουγραφιές των λιμανιών και των πελάων. Ξέχασε ο κιαρατάς και τους δικούς του.

Μήτε ν' ακούει ήθελε πλιό από τη θάλασσα, μήτε και από πλεούμενα να ξέρει.

Αυτός το μέλι των χειλιών της ρούφαε, και της φωνής της αφρουγκάζονταν τη γλύκα...

Μες στο κανάλι της αγάπης του αντρειευόταν και αρμένιζε...

Έτσι τον χάσανε οι θάλασσες, έτσι τον χάσανε κ' οι πιάτσες. Τον έχασε και η ταβέρνα «Το ανανάγιο» όπου κι αυτός τα «κοπάνανε» στη Χαλκίδα.

Κανείς πλιό δεν τον γύρευε, κανείς δεν αρώταε για δαύτον. Μήτ' οι οχτροί του, μήτ' οι φίλοι του, μήτε κ' οι δικοί του.

Μόνο η μάνα του, η θειά Καλλίτσα. Πάλε η μάνα... Αυτή...

---

<sup>1</sup> των ιστιοφόρων πλοίων

<sup>2</sup> περιγελούσε

<sup>3</sup> τα λιμάνια

<sup>4</sup> αγαπητικές

Αυτή που τον είχε έγνοια και καμάρι της, αυτή που τον ανακάτευε –τον μπέρδευε– πάντα μες στις κουβέντες και στο νου της. Αυτή που στα ύπνα και στα ξύπνα της τον νείρονταν<sup>5</sup>, που στα 'μπα της και τα 'βγα της τον εκάλει. Ναι μωρ' αυτή που κοιλοπόνεσε, που τον ντάντεψε, ώστε να γίνει παίδαρος και άντρας.

Τους στρατοκόπους<sup>6</sup> αρώταε και τους διαβάτες να της πουν, στα περιγιάλια αγνάντευε τις σκούνες. Τον κόσμο εσταύρωνε... Τους ξενητευτήδες και τουςπραματευτάδες γλυκοερώτα :

Μην τον είχε δει κανείς με τα ματάκια του, μην αντέσει<sup>7</sup>, αυτοί, τον είχαν.

Έναν με τα ναυτικά.

Έναν ψηλόν, έναν όμορφο, έναν αντρειωμένο.

Που φόραε ζουνάρι πλουμιστό. Πούταν το πρόσωπό του σαν τον ήλιο...

Έναν σειστή, ένα λυγιστή, έναν κοντυλοφρύδη. Που πορβατούσε<sup>8</sup> κ' ήταν σαν να κένταε, μωρέ που έλεεσ πως γλυκοτραγουδούσε σαν ομίλειε...

Μην τύχει της έρμης και τ'ς αρρώστησεν, μην της καϋμενούλας και της πνίγει. Σκλάβο τους οι κουρσάροι μην της τον πήρανε, στην Αραπιά μην της τον πήγανε της δόλιας...

Τώρα εκείς βρίσκονταν π' ανάθεμα τον, στη Χαλκίδα, σκλάβος της κι αφέντης της, δεμένος της και δέτης της...

Τα κάλλη της δούλευε. Τα ρούσα<sup>9</sup> τα μαλλιά της τής έπλεκε και της ξέπλεκε. Αλυσιδίτσες της τάκανε και γαιτανάκια. Σκαλιέρες και σκοινάκια ολομετάξινα. Την έντυνε, την ξέντυνε, την έλουζε. Με τα δάχτυλά του τα φρύδια της τής έστρωνε και μια της τ' αναμάλλιαζε. Τα ματόκλαδά της τα μυριόμετρα, τον έβαζε να της μετράει, το χνούδι να της δαγκώνει των αφτιών της. Τις δυο τις φούχτες του έκανε δαχτυλιδάκια αυτός, στη μέση της.

Αψηλά του την ασήκωνε σαν κούκλα. Στο τοίχο –σαν κάδρο του– την έστηνε...

(Καϋμοί στο Γριπονήσι, Νεφέλη, 1994)

## ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

**α**

**α1.** Να αναφέρετε τα τρία βασικά πρόσωπα της ιστορίας και τις σχέσεις ανάμεσά τους. (15 μονάδες)

**α2.** Να προσδιορίσετε το χώρο, στον οποίο κυριαρχεί με την παρουσία του ο ήρωας στην αρχή και στο τέλος του διηγήματος. (10 μονάδες)

**ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ**

**β**

**β1.** «Αυτή που τον είχε έγνοια...και τουςπραματευτάδες γλυκοερώτα»: Να σχολιάσετε τη συμπεριφορά της μάνας του ήρωα, όπως φαίνεται στο παραπάνω απόσπασμα. (10 μονάδες)

<sup>5</sup> τον ονειρευόταν, τον ήθελε κοντά της

<sup>6</sup> τους οδοιπόρους

<sup>7</sup> μήπως τον είχαν συναντήσει αυτοί; (αντένω: συναντώ)

<sup>8</sup> περπατούσε

<sup>9</sup> κόκκινα

**β2.** Να δώσετε την εικόνα του ήρωα, όπως παρουσιάζεται στα μάτια της μάνας του. (10 μονάδες) Να εντάξετε αυτή την εικόνα στο αντίστοιχο κοινωνικό στερεότυπο. (5 μονάδες)

**ΣΥΝΟΛΟ:25 ΜΟΝΑΔΕΣ**